Массе а мехний пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 20 ноябрь, 1973 шу. • № 138 (5399). • Мах 2 кеп.

ДЕГ ТІАРА БАРКАЛ

Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революцие 56 шу дизарца дувзаденна Советски Союза хьакъегамхошкара, партийни общественни организацешкара, гІишлонийн, колхозийн, учрежденей къахьегамхой коллективашкара, Советски Эскарен Флотен тІемалошкара из дакъалацаш дахка лоацаш кхалъа Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетара, СССР Лакхехьарча Советан Президиумара, СССР Министрийн Советара. Цар тІе хоам бу Октябра сийна лелайна социалистически яхье дахка толамех, производственни зиданеш, тІаийна дехкарашца, встренни планаш хаман хьалха кхоачашъярх. Советски наха дег тІара баьза дувнаш яхкийтача телеграммаш тІеи «письмош тІеи ла сийлахь-докха революционни цІей дахьказа дувнаш дикалар ловш доахоча ловшашка доззол дехьира доттагІаниша лаккха мах бу КПСС-оь Советски пачхьалкхенен чуркеи арахьарчеи политике чакхбоахача ленински пІакъа, коммунизм хьалъера дерригача доахьошкий советски халкъа карагІдувлача доккхийча хІамай. ЧІоагІта рІза за хинна белгалдоах пар, КПСС ЦК-аси Советски правительствон, КПСС ЦК Генеральни секретар поолюсота Л. И. Брежнева ше вай парте XXIV съезде тІаийна мацара Программа кхоачашъяра тІедерзадаь чакхдоаха беркате хуълаеш думен арене карагІдувлача исторически тІамай, «ший-

КПСС
Центральни Комитет

СССР
Лакхехьарча Советан
Президиум

дача тІемагара» ахоккхаш кІезаБаргахьа ластара, тайп-тайнара общественни строиш йоха пачхьалкхенаш машаре яхара пранщина чоагІъярен аІашш йойле йолча тайпара цар пІаьна гІулакхаш лелаларен хоадамболлаш йола фактор хилар, машар, демократи, социалъни прогресс баьхьа долаш доаттабечу кьовсаме дерриг прогрессивни низаш дІахо хьотарадар чоагІдарен ноакъостал деш хилар.

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Советан Президиумо, СССР Министрий Советото дег тІара баркал оал советски халкъара, Советски Союза Коммунистически партера, Советски пачхьалкхенера дег тІара моарша дайтачеи дикадар ловш ломнаш дьакхаен партийни, советски, общественни организацешта, предприятейн учрежденейн коллективашта, СССР берригача кхьаьсарамзош, доззол дехьарча коммунистически, къаман - демократически, аьрделарча социалистически партета, правительствашта; пачхьа лакхенй, политически, общественни дентелаш, демократически организацешта, берригача доттагІашта.

СССР
Министрий Совет

КЕРДА ХЬУВКЪАМ КХЕБАР ДУХЬА

Бокъошца воаш лаьтта леладер дакъача толамех кхоачамбаь Іерг-ваш. Юрта боакъама культуран хьувкъьяьна тІекъа беш бола болх — из хадданза а дукккача хана а хьувкъьам кхебара лоаттабу кьовсам ба. ТІадоагІача шера боакхаргоаца хьувкъьама уІла е. цунна кийчо е воллалу из уях шера гурахье.

Иштта уІла еш кийчаш ба тІалоагІача шера божка хьувкъьам чубара Гроознески районе № 3 йолча Плодоовощеводчески совхоза кхаш леладераш. ХІанз чуийна зиъь оалаш ба ухъаза. Цига доаржаль социалистически яхь хІара ди тІекъагІа шерзуш йоаІІа. Болх беш я яхь агрегат. Оахам дика де гІерташ, техниках дикагІа пайда эпа гІерташ дувхьа кхаьаьт совхоза механизаторашца Будянянски Николая, Метлов Николаев. ДийнахьаРа норма 3,2 гектар йолча шар оах 11 гектарага хьоачаш лаьтта. ЦарелхьаЬа вала моагаш цІьмкха а ваи укъаза.

— Мишта вІашТіехьдоал шун иштта лакха хьоханаш долаш кхаьаьга, аьана тоаннка хьатача шин Николай йоах:

— Тхоиг балха ха зеъьы йоаяш оаха, хІаьта техникага хадданза

бІарг а ххоаб, дикагІа пайда баргболаш цунга болх а байташ. Кхьчарга дуъургдоацар дац оаха дер.

Деррига хьоаруш тоам хеташ царна. Цар толамий кхайле-м цхььаьнакъа а я. Из да кхьбаш раш санна мичча беса баь а баьз а беш дг чакхдьаьча сихха цІабаха тІерг ваш уж па хилар. Бокъошца болх берболаш трактораша хьажж, тоше езар тоайий мара дІабоалкан уж бригадера, тІаьта ТуЬрайн кхьбрел ъьалха хьа а боагІа. шоай болата «говрашца» кхашка ара а бовл.

Лаьхара сахьетам болаш, кхаьтера тІера болаш болх беш хиларр а гар дикагІа йола оамал. Из баьхьан долаш бІарг белабеш да пар хьегача кьих хьалхулар а.

Ялат ІІІдлувргдоаца лаьттташ удобренеш йоаххача, кхьаьста ецо дуллача дика болх бу К. Голуб черте латтача бригада а. 1500 тонн ехьо дилладг цар гурахь ювча культурашца яІад, хІаьта 800 тонн ехьнка дІа а дилъа яІ1ша теш дІа а оттадаьа.

Иштта кердача шера дакъа хьувкъьам кхебе, дуъца тІаийна социалистически декларан кхоачашце шийгара доагІар де гІерташ ва ухъаза хІара вар.

Р. ЛЕОНИДОВ.

ХЬАЖКІАШ ЧУИЙЦАЙ

Массеех шера вІашТта 500 гектара тІа «Сердяни», «Одесский-10» фух хьажкІаш кхеел хьайога тІа Назрановски района «Назрановосеть» совхозо Бейов Мазымадгире куггадоу № 4 йолча трактерно-полеводческа бригада коллектин.

ІІІдалхача шера юрта боакъама культурай лаккха хьувкъьам кхебе ахархоота аьттув болаш Іаьдама хьалаш хинналдеш а дика хьажкІаш кхейнер ду бригаде.

Уух шера къаьста лаьха да хьажкІаш лелаеча звеньей хьохкамаш. ДухкагІйола хьажкІаш чуийна ыьиай.

ХІиЙ дежаш дац бригадо хьажкІаш дІаюо лаьтта. ХІаьта а агротехника бокъонаш йазза кхоачаш ъеш уух шера лаьха хьувкъьам кхебаб Хаьчбаров Хьалиса, Газиева Бецдина, Ярманов Іалихана кхуталдеча механизированни звеноша.

120 гектар хьажкІаш я Хачубаев эпехоза йолчаьнъь. Дерриг ницаш оарпагІдаьха цхьа хьажкІа ца йоаттаи ханнаъь чуийца яьиной звено хьажкІаш. ХІара гектара тІара ргІалъаьнъь хьажкІаш 55 центнер ыьиаш.

Звено хІанз хьатІахулдача шера хьувкъьама лард йолдаеп балхаш кхоачашцеп я.

Т. АРЧАКОВ.

СОГЛАШЕНЕНА КУЛГАШ ЯЗДАЬД

17 ноябре Москве кулгаш ваьнг СССР-ан Гвинейски Республикан юкъе экономически техническин цхьана тІулкхаш лелаеара дешІайта Советски Социалистически Республикан Советан Министрийн тІебатбеевтараан Гвинейски Республикан правительствеан юкъе ныа соглашеенна.

Соглашеенна кулгаш яздир: СССР правительства тІадилларагІа СССР Министрий Совета кхьча механизацара экономически тІулакхашта йолча Пачхьалкхенан комитета председателя С. А. Скачкова, Гвинейски Республика правительства тІадилларагІа — ДПГ ЦК Политбюро члена, социальни тІулакхий министра Н' фамара Кейтас.

Кулгаш яздена хана цига бар: советски оагІонгахьара — КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель тьалъара заместитель К. Т. Мазуров, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь Б. Н. Пономарев, СССР Министрий Совета Председателе заместителаш Н. К. Байбаков, В. Э. Дымшиц, В. А. Кириллин, М. А. Лесечко, Л. В. Смирнов, СССР министрашш, СССР пачхьалкхенен комитетей председателаш, кхьбола официальни наьх.

Гвинейски оагІонгахьара — ДПГ ЦК къаман Политбюро член, Гвинейски Республика премьер-министр Лансана Беавоги, ДПГ ЦК къаман Политбюро член, образованен культуран министр Маманн Кейта, ДПГ ЦК член, кхьча мехкашшарча торговле министр Абдулай Туре, плана министр Алиун Драме, СССР-ера Гвинейски Республика посол Фасу Матнас Мориба, кхьбораш.

(ТАСС).

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ

1974 шера мехка халъха боазама плани бюджети кастта СССР Лакхехьарча Совете ювца йолаеорхиланна дувзаденна депутаташ — палатий массаарча комиссей членаша хьалъа а ювца йолаьй, пу лешаех лаьца СССР правительства хьаччена материалаш документаш.

16 ноябре Кремле пхьана заседани хилар СССР Лакхехьарча Советан Совза Советен Кьамий Советан плана - бюджетни комиссейн отраслеи комиссей, тагийхой дешашта йолчеи Іалам лорадара йолчеи комиссей виканийн. Заседани пІайхьар Кьамий Совета планово - бюджетни комиссе председатель К. М. Горасимова.

1974 шера СССР халъха боазам дегІабоалабара Пачхьалкхен плана проекта хьажкІаш кьамаьъ дин СССР Министрий Совета Председателя заместителя, СССР Госплана председателя Н. К. Байбакова.

Заседани лакъа лаьцараша иштта лаийгІар СССР финансай министра В. Ф. Гарбузова 1974 шера йолча СССР Пачхьалкхен бюджета проекта хьажъедъа а 1972 шера пачхьалкхен бюджет кхоачашъяра хьажъедъа а яьа доклагІа.

Совза Советен планово-бюджетни комиссе председателя заместителя В. Г. Ломоносова хоам бир халъха боазама планаген пачхьалкхен бюджетагІ, хІаьта иштта бюджет кхоачашъяра отчетага а хьажкІагІе а хьажара планово-бюджетнин отраслеина комиссейна боаца балха порядка хьажъедъа.

(ТАСС).

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

16 ноябре РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумна заседане дийцар «СССР-е кхъьегамхой депутатий Советий депутатий статуса хьажъехьара» СССР Закон кхоачашцара Ленинградски областен Ставропольски краен моттигерча Советаца беча балхах доза дош.

Белгалдаьккхар, Ленинградски областен Ставропольски краен моттигерча Советаца, Российски Федерацеи ерригача Советаца а саьнна партийни органий кулгаца из Закон кхоачашдара боккха организацешан болх беш хилар. Цу тайнара балхо дикка влиянн ю Советаца экономикен культурен хьарца Советий Президиумашгеи Министрий Советаштеи, кхъьегамхой депутатий краевой, областной, Московски Ленинградски городской Советий исполнительни комитеташа тІадилладе «СССР-е кхъьегамхой депутатий Советий депутатий статусах» долза Закон практически чакхдаккхара беш йоаІа организаторски болх тІоагІбелга.

Иштта кхъьча дешашка а хьежай РСФСР Лакхехьарча Советан Президиум.

Заседани яьр РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель М. А. Яснов вар.

СВЕРДЛОВСКА — 250 ШУ

СВЕРДЛОВСК, 17 ноябрь. (ТАСС хорр.). Свердловчанаше чоагІта гІадбака тІаийнаер города «Ленина годен чаарах» хиина хоам. Тахан «Космос» яхача киноконцертни зале гулбелар дикагІбола производственникаш, партен къахьегамен ветеранаш, Іалман коллективаий» общественни организацейн виканаш. Свердловска 250 шу дизарца хетаяь торжественни заседани хьайІйлар КПСС городской комитета хьахарча секретара Л. Ф. Бобыкина.

Сийлахь-йоккхача Октябрь хьайІйлаь 1924 шера Я. М. Свердлова цІи еначу города истори кертера оагІув. Партен планашка Іалъьлъатте доккха дакъа кхоачадеш кхиная Свердловскана машиностроене йоккха центр из хиларах тарра.

ХІанз вай мехка свердловчанаша еча машинашца доаккх ру-дай, механдаьтта духхагІдоа дакъа, тІаьта Іалъьлъате духха энергети, химически продукци.

Торжественни заседане дакъа дьаьдаррша массара разза а волаш тІаййлар КПСС Центральни Комитетага, СССР Лакхехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Советата доаьъйта маре-шалл письмо. Цу тІе свердловчанаша дош ду ленински партен хьалхашка оттІадь сийлахь-докхий дехкарашца хоачашдара шоаш иш кхоберг ца хилараХ.

ГРОЗНЕНСКИ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ ГОРОДСКОЙ СОВЕТА ДЕПУТАТИЙ ТЕРКАМГА

Грозненски горисполкомо хоам бу къахьегамхой депутатий городской Совета депутаташа, 1973 шера 7й ноябре, 14 сахьат даьъна, КПСС обкома политически деша-ца, 14) XIV хержача къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета хоаалагІа сесси тургхилараш.

ДУВЦАРГДОЛА ДЕШАШ:

1. Организационни дош.

2. Город Грозне Іалам чоагІагІа лорадараш гонахьара среда унахиІена хилийтараи чакхдоахаргдоаца гІулакхий къахьегаша.

3. Къахьегамхой депутатий

Грозненски городской Совета партийни группа заседани 13 сахьат даьъна политически лешара цІен лекционни зале дІайолаьургьа.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ГІУЛАКХАШ

ИйсаагІча пятилетка кхоалаГІа, хоазамбеи даьъна дикача толамаша чакхдаккха" дерхІаш къахьегаш ба Ачхой - Мартановски района «Гермонтовский» совхоза хьайбаш леладераш. Уж тарра ба пачхьалкхенен духьал шуъеш йоаккара шера лаьа кхоачашъе. ХІаьта кхо гІаьа оалахаяраш лелаеара шера ю совгІаташ даьъна. Цу тайнара ъ рапорт деннад пачхьалкхенна фуаш хоамий дуъли ІІадолаьра шера лаьа кхалад кьаьха шоаш кхоачашъяра.

Хьайбай продукташ дукхаГІа яхара ГІеъьаьнк кьовсаме бокъа дика толамаш доаъаш хьаботаГІа совхозо № 1 йолча шуъий-товарни ферма болъхоб.

— Шера планаГІа 850 тонн шуъа яккха тІаш да тхо доаханнага. — йоаъ ферма бригадино Хучев Хьамзата. — ХІинца ъ кьхаий 900 тонн тарра шуъа. ХІаьта паччаьлкхенна шуъа йоххача шера лаьа Советски Конституце Денга — 5 декабрера кхоачашъе дешІ оаха. Цу ГІулакха тороннаш я тха.

Ферма бригадина ма аллара, торонаш я шар. Эттара кьаьха белгалдоа пеш доаъаш чуъоаъаш помешеенгу тиъа тоаъь тидара, тІаьна кхоачам кхиллар тайп-тайнара доаъъарш ухъяза Іалъьлъашъеш. ПланаГІа 3800 тонн йолча 4600 тонн силосе оалай ферма кхъерча «говрашца, план 195 тонн йолча Іалаьлъеб 222 тонн яьа. Цу тоаГІа чейъьаь 700 тонн сеножа иштта долаш да концентрировани доаъъарш я, мел чоа чи а. Шоатта доаъъар я луш, ІІайта муъ а лелабеш. доагІача

ХЬУРГБОЛЧА ХЬУВК ЪАМА ЙОАККХО ЕШ

— Пятилетка къахьегама вахта дІахо а хьош, гуйран балхаш толамца чакхдоахаш боаък тха боахама болхлой. — йоаъ «Кругловский» совхоза керттера механизатора Гинаев Мусас. Сайдев Вахас, кхьчар. ДІадийна дьаьнад гурахь дуъ ялаташ а.

ХІанз совхозе дош дола кертера балхаш да лаьтташка хиЙ дилларш, комсаш пІакъовлари, хІаьта га иштта кхоачам хиллал удобрен ешт тоссаш лаьттаи хьаьдари.

Органически удобренеш кхашка дІахьоча шоай дийнахьера балха мориан ІІехкхоачашъеи къахьегаш механизаторши Зайнаков Увазир, Исрапилов Йоакъуб, кхьбараш. ПланаГІа 2000 тонн йолча, хІинлаьс а 2300 тонн моттигера удобренеш кхашка пІайхьай пар.

Царел балха тІекъа ца баса тІергаш хьинаре «къахьегаш бахьенош. совхоза комсаи лелаеараш а. Цар кинга вІашТіехьалаьа чакхдоах комсий гаьнаш яІара, дІакъовларш, хиЙ дилларе балхаш. ПланаГІа 295 гектар йолча, хІинлаьс а 200 гектар совгІа йолча майдан тІара комсий гаьнаш иІа бабинаб уж, 250 гектара тІара комсий гаьнаш дІакъовлаеш, 150 гектара тІа хьохий дегІаш.

Комсий бешамашкара балхаш кхоачашдеча хьаьлле лелаю Абдухажиева Сапертен Эдилов Мусаси кхуталдеча бригадина. Къаьстта лика къахьег Султахаиова Розас, Джанаралиева Рукьядата, Эдилова Іаймас, Шебиханова Белкиста, кхьчар.

ХІаьта комсий бешамашка шиЙ дуздача камьяьлаи а йоалаш балхаш ма бо Бейбулатова Зареят, Асхабова Хьава, Ташиев Ваха, иштта кхьбараш.

Хоза латтача деноеХ биъза пайда а маьр, дерриг гуйран балхаш ух гаргтарча хама чакхдаеа дерхІаш сарнагІбалина къахьегаш ба «Кругловский» совхоза лаьтта леладераш.

В. МАСХАДОВ.

Лекцеш еш москверчеи таганрогарчеи

Іилмахоша

Шоатта дийнахьа КПСС обкома заседанеи хулча заье заанти хІ-лмаш доалъяр практикаь курс (дешара шоллаГІа шу) Іомаеш болча республикерча кулгалдеча болххоб шин шера теоретически семинара. Семинар хьайІйлар парте обкома секретара М. Н. Дорохова. Лекцеш пІайхьар Москверчеи Ростовски областерчеи Гилмахоша. Масала, «Долъдара социально - экономически методаш яха лекци ПІайхьар Таганрогски пединститута педагогикан психологеи кафедра заведующе, философски Іилмай кандидата доцента Н. Д. Носкова. «Долъдара организацеи - администрати в н методаш. Долъдара комплексни методаш юкъеъкхъаьра» яхача темах дашта лекци пІайхьар Московски пачхьалкхен университета проблемеи группа кулгалхоно, экономически Іилмай кандидата Х. О. Реппа. «Долъдара правовой лардаш» яха лекци пІайхьар СССР Іилмай Академе пачхьалкхенен правах Института Іилмаи болхлоно В. А. Масленникова.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо соавам бу:

Бархіазлагіа хержача Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лакхехьарча Совета вІалгІача сесси 1973 шера 18 декабре гор. Москва гуълъе.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель М. Яснов.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. Нешков.

Москва, 1973 шера 16 ноябрь.

ШИ-ШЕГІА ОТТАРГБАЦ МАШАР

Дlаяхача замах юхедисача вочa гIулаккхама духьала

Вайна хоьш махкларан, 25 октябрера денз 31 октябрга кхаччалц гора Моьдан боьлх хинний машар безама низий Дарригучен конгресс. Цу конгресса Сайха дакъа лоацан хиннай Нохч-Пlалгlай историн, меттен литературан Iкламан - толхама института йоккхачIйола Iилман воттурлиг, машар хорабарза республиканскин комитета бехткохъаме секретарь Iажамбулатова Зинаида Куразовна. Тха корреспондента Майсигна массехк хаттара жоп лургадийхар конгресса делегаткагара.

Конгресс гулдау яхаш дувца дукха ха ял, тIаккха мишта вIаштIехьакхяхуа чакхъялар из?

—Из конгресс хьалхагара а цун председательалла а волаш хиннача Дарригучен Машара Совета Председателла, «Халкъашта юкъера машар чIоагIЬорах телачара дерригучен хилхьашта юкъера Ленински преме лауреата Ромеш Чандрас маьлара, шиг доархlам-тен бокхкхачен диллочу цу тайпа-ра форум дунен истора чухьа эгара хьалха гулъбIай. Цхьа бабын доацаш ши-шегIа хиннен хlама дац дукхъахуа гулъбо машар бе-зама низий конгресс чIа мехка столице, Москве, чакхъяккха хуьл-дар. Коммунистически парте, Со-ветски правительства, вай халхъо Iалальаете дукха лаьд дунен мех-канта юкъера машар чIоагIбора. Цох доккха барчал йолахар совет-ски халкъа гина гулбеннача дунен дукхъача мIнгIашкара баьлкхача делегаташа. Дунен 144 мехкара 1100 кIаьнгI яккалаш бар конгре-се дакъа лоацаш. Машар бемIпа дуя чIагIлаш доаца низий чIоа-гIаьа хьаготтара кхы дикагIа дола масал ашаш аьанна хет-гона. Кон-гресса йlеригIа ахчитача теле-граммашна дика тешал дора ду-нен дукхъача мехкашара нах пи хьелларга чIоагIа сатуьсаш цун

Азербайджанскн ССР. Ленкоран яхача города гlаьна йоацаш Ленкоранчий яха ловман хиI гуль-де лаьрхIа йола гидроузел эьыьнай. Уклаза магистральн орачу гIолла Ленкоранскин Масаллин-скин районашкарча субтропическ хкашка яхочарга из хий.

СУРТА ТIА: хиI. хьалойташ йолча плотина юкъара сурт.

Н. ИГНАТЬЕВА сурт.
ТАСС фотохроника

ШОАЙ ГОРОД ХЬАЛЪЕРАШ

Вай республике промышленни объекташ хьалъеча кIентга бан хьинарг къаьхьегаш, цоашкара хьоккам гойташ бола комсо-молыпаин кагиркойн. Масала, хьалхарера вай № 1 йолу гIиппи-лой-монтажник управлени. Цу уп-равлене маселлх комплексни бригада я промышленни а нахя чубаха а шIенош хьалдеш. Царна юкъе болгалъашна дика толамаш доахаш хьайоагIа Гонтаренко Васнле кулгалду комплексни бригада. Цу бригаде къаьхьега дукхагIбаргаш кагнй нахи мехка-пайн ба. Дукхъача къамел болу уж шоайла барт тайнен дог шIе-нен ба, цудухьа ахттув бувл лар толамаш даза а. Ленина цIе-пагIна удницаIга 129 квартирна йола шIеношн хьалдеш боахка уж шоай болха дика кайоалан ба.

Цу бригаде кхъаьстта сиз деши лоархIаш и къонза штукатурщи-на нохчо Гамарова Зулай-Iатт ишгарта ха я но гIипплошIеча болх бу. По чоагIа доккхаш ду ше гIипплошIеучу профессеи Iомай-рах. Дукха ба бригаде шоай нор-маш 120—130 процент ахоначIен-сраш. Шоаш хьалъо гIипплоп хоза лостам болам хилийта гIерташ болх бен ба бригада кьона болхлой. Тхона дза тхоай горда кхм а хозагIен дикагIен е, йоах цар.

О. ШАДИЕВ.

ПЛАНАЛ СОВГIА

Иfслагlча пятилетка ахоалагI-ча, хоадамбеча шера Старогроз-ненски бурув деттарий колдечта 110—150 метр бурув тохеп 23 кер-да буровой установка- хьалъеи еэаш цр.

Шоай торонашка я хьежа цар ТIаийпар планал совгIа 1.100 метр бурув тохеп кхоза дукхагIа ныы-каш хьалъеп. Уж дехарани то-лампа кхоачашдеш латт. ИfслагI-ча пятилетка шин шерен 10 беттан 110653 метр бурув техад, из кхъь шера тохадеэачу 503 метр-сонгIа да.

«Старогрозненфть» управленне мехкалыттиопа 17 кIентгера скважина дIаийдай, пара юкъе я «Минеральная» яхача майдан тIехкIоарга «Минеральная № 1» яха скважина. Цо 5.115 метр кIо-эргачара тIерача мела тIара мехкалыта нисбола «Iеж техай. Хlанз цу майдан тIа кхы пхи скважинана бурув тохаш да. Ста-грогрозненски мехкалыта долча майдан тIара №№ 701, 702 йола скважинаш дIаийдай мехкалыта-хоша. Ишта, «Минеральная», яха-ча «Старогрозненски» майдан тIа дукха мехкалыта долга хайтар будув деттараша. Цхьбаьхза, из мехкалыта геттара кIоаргачара дакхха деза.

Сихха бурув тохар, химически реагенташа, электроэнергеи кхоп бар, буровой остах, кхыйолча оат-далех бизза пайда эцар бахьан до-лаш 1.240 эзар сом паччахьалкхен рузкъа хлодаьв бурувдеттараша.

ИfслагIча пятилетка шин шера дакъа толамаш бахьан долаш Со-юзе ши гIаьда белгалъяьхъан КПСС ЦК. Уж я Казенный Васи-лин Краморов Гаврилен кулгал-деш йоаь бригадаш. Хlаьта, дIа-дахача шера дакъа толамаш бахьан долаш Панов Михаила кулгалдеш йоаь бурув деттарий бригадан Сигаев Николаи кулгал-деш йоаьа вышкомонтажник бригадаш «Дикагlйола бурув дет-тарий бригада» яха сийлен цIи ныыкхар. Царна ахчан премеи еазр-хьадхарьар — 2.000 сом шоал-латlъер—1 000 сом.

Старогрозненски УБР вохI бригадо «Грознефть» объединене юкъе «Дикагlйола бурув деттарий бригада» яха сийлен цIи ныыкхар.

Царна юкъе и коммунисто, Нохч-Пlалгlай АССР Iохьехь-ча Совета депутато Слесарев Виктор Петрович хулгалдеш йола бригада.

Дорохин Дмитре кулгалдеш йолча бригадо планал совгIа 208 метр бурув техад. Кдоенный Ва-сили кулгалдеча бригадо планал совгIа 154 метр бурув техад. Сле-сарев Виктора кулгалдеш йола бригада пятилетка дIаьлгIа шера чоагIа бурув тохаш я. «Межгеф-това» № 2 яха буровой йолча 3.891 метр кIоаргача кхьаьна буровой оот, цун проектни отметка 5.350 метр я, Октябрьски плана доагIаячча совгIа 85 метр бурув техад цига. Хlаьта ту доладелча дена кIом а бен, 285 эзар сом паччахьалкхен рузкъа а кхоьаьл.

Буровой мастера, коммуниста Гребнев Александра бригада, дукха ха йоаьшаш № 696 йолча скважина бурув теха я яьина, хlанз № 705 йолча скважина бурув тохаш я. Шера план 3.675 метр йолча, 4.085 метр бурув техад цар. 200 эзар сом паччахьалкхен рузкъа а кхоьаьл.

Октябрьски цIей хьатIахкачаье Хавка-Корт яхачара № 61 йолча скважина бурув теха ныар ком-муниста, Грозненски КПСС горко-ма улен волча Шулякин Георгий Александровича кулгал-деш йоаь бригада. Хьинаре кхъьаьт ужказа тайп-тайпарна кхамеи болча наха: гIадгIашь-бу-рув деттачун гIончас Ведзихов Мухтара, № 2 йолча РИТС-а вох-кхаIча инженерно-технолого Ар-симиков Фуртамбека, сменни мастераш болча нохчанна Дахчу-каев Абуоси Мучаев Абдуласи, дагестанцаца РИТС-2 вохкхаIча инженера Ахмедов Ахмета, бурув деттачун гIончас Алибеков Але, жугатеч Луппа Борнса, сменни мастераш болча эрсаша Золоту-хин Павда, Лопатин Ивана, ишта кхычар а.

А. ТИЩЕНКО.

«СЕРДАЛО»

2-гIа сагI., 29 ноябрь, 1973 шу.

котдаккхаш ду ца дена хьаьна-кхар. «Шибанан шоай лелабаь-гIоаьрга» дог доаьашш хиннера. Хьаьнала юкъаьеччиа сага цIаьккха а тIеIа ша «Машала хьарг» цу-духьа цу форуме гулбенначар трибунаш тIара а хIаьта шоайла дIаьлоча дацца а ксамалцаьнга туш дар империализми тIема уй-лаш телевидении эпизгIаларах уж чIоагIа еIубена йолга.

Цо дац къамаьл конгресс гуль-бенначча берригача делегатий да-тара долга хара кхоачам бар зале баьIаначара бIарахьежача а. хIьа-та тIехьатIа царна цу хьажкъеча дIаьлоча къамаьл деш хина а.

Ше къамаьл дац ваьнначуьл тIехьатIа трибуна тIара Io а заьина Сальвадора Альенде сесог Октен-гия Бусси де безаеде ягIача дIа-Пашоче цун мIарахъет Леонид Ильич Брежнев. Цу хана ура а латташ чIоагIа тIоаран детташ хиннача дукхъачар бIаргашка хIоттийна йола минутан яр уж. Хlанз локха Газан Пlаьттача Чилийски па-триотий оагIув Советски Союз хьалоаьшдоблаш хилара лоаь цхьаьккха цхьа тешал лаина кхе-тадар цо оаха, конгресса делега-таша. Иштта, бакъ гIулаьк бахьан кхъьаьм йоаттабе кийча баьвий де-гаш урхаттадеш, машаран демо-кратин баьъан шеграIа кхъьаьм доаттабе уж тIехьехаш дар пла-стижка тIа дIаядаь хиннча Саль-вадора Альенде тIехьара кхъмаьл а.

Фу ала безам ба хьа Индонити-ех лоц дийнача, хьай комиссе балхах?

Безоначча делегатий кхъьарчал доаннаш конгресса балха дакъа лаьца йиш хилийтар кхъьаьст-кхъьастача проблемеех лаьца вIа-шагIЬехкача ту комиссена.

Лаьдугlаца хана дега чIоагIа Iотхьам бен пар дукхъача хьаьа Сайгонски режимо набахта воал-лаьца цхьаьрхочу франшуза шо-га дIа кхаьмаьл. Дегlа тIара ше-тташ хьалхенашка дIоаьнна кхъьаьгIу-шу дуьшуьга хана. Сол-дош Бувуазьен Вьетнамо Тхьеу режимо хIинз а набахта-нашка боаккабу кех. Иштта де-гашка эгIаьна чубоссенга доца ду, ша хьажкъеча а доаьна. Цо ала хьажкъа а доаьна. Цо ала хьажкъа а доаьна. Цо ала хьажкъа

КХАШКА ЦА СОЦАШ ДІАУХ ХИЙ

Района юрта боахама управленіе хайра тхона «Путь к коммунизму» яхча Сунженски колхозе гуръяхьа ялат дІаде кнІчдаяь-кхашта чудуййат хий тохара лаи кхочаш ца яьлча.

Вахар, хоша мадарса, шиЙ аргІагІа дІадодаи ма дай, шиттта ла боахама гІулаккхам а: тахан де ца кхийнар кхоана деш, дьяна гІалаташ тоадеш..

Кхоаре болаш, гІийло дог1а доагІаш дг дар тхо «Путь к коммунизму» яхча колхозе даха дьяна дн, вешта аьлча, лоаднме дене а кхаима болх бара новкъар-же вора дог1о. Оаха лаьхІар: хьалхагІа Ленина цІерагІча колхозен цуи тІехьагІа «Ассинский» совхозен а хьажа шйга дала. Тхона хоара цу боахамаша кхаш хий дилларга мел йолча тороиех пайда эиилга, дІаьта цхьаьлочча хана дагтарга делхаш доагІа долча хана а цар агроагташ чуийина хиЙ тоаш хулйгга. Цу тайпара суут лар тхона шига тхо хиннича дийнаьхь духьалъттар а.

Чуийина хиЙ тохаш бар Ленина цІерагІча колхозе.

Колхоза керттера агронома М. Хасуева аьлар: — Кхаижа хий дуллаш да тхо. Тахан ши гат вовл люперца хиЙ тохаш, цхьаьт-та — гурахьа дІайийна-ча культурашта тохаш ва. Хаиз чудуййаташ хиЙ тоаш тохе-м тІедоагІена шера дийнаьхь дийнахь а дсзаш. Тхо-м лаьттагІа гІор волларша дІабаьккха хІоммитта хиЙ дегта дерхІаш а.

Кхашкара болаш зоо Зер «Ассинский» совхоз болчаш а, Цхьа-барш бавзаяьрг тучаш дог, массеех тат сомин бешамнен-кеп бийсинг кхашкара дІадоаг-дІадуггдоаг кхашкара хий дуллаш вар. Совхоз колхозе-тивво лаьрхІа тІедоагІе шера бІаьстан баллаш дерриган кхаоре та, сомна сеплисинна хуьлийтеш хиЙ дилла тамнаш.

— Хіаиз дегт ваша хиЙ, дог1а ма дехний" — хьаттар оаха совхоза директорга П. И. Вахменнига.

— Уьк дог1агІа тайша Ийнзар, тІадоагІана шера хьуьжьам бо-ашаш вусарвеа, — аьлар цІеркетора,— уьк тайпарча дог1агІа бала пайда бан: балха духьале ю, дьяна деиьа дог1о.

Ишта спецналистанша кхамьлаш дадьуг тІехьагІа дахар тхо «Путь к коммунизму» яхча колхозе. ДІабоаяна шиЙна ленца е сесьа а гурахьа дІайийна ялат тІадолча кхашка дьяха керда харшаш дар туш. Хаина дьяхача цу харшашка тІолла дилла дезаш дар кхоаре хиЙ. Вахьа кхашка бІаргагІа дьяна сеплисинар, е хиЙ тохаш дийнаьхь цхьаьна агрегат ашар. ТІехьагІа сугьаьлар тхо-ра ву дийнаьхь ши тоха колхозе-ра ву дийнаьхь ялта. Цуи совхоз-ешилга а дахрІача хиш дежкача дьяьтара уж ца дежкачара дьяь-кхачуча дуккагІа ялат дежккхарда аьина дог дохдиига ши ужказа.

Хиш дежкара гІулаьх цу тайпарча ьяьла тІа яьча фу де дезаш ба «Колхоз кхаш дегдерган?

Гурахьа дІайийнна алатанга бІаьстий хиЙ дилла дерхІ цар? Хоша ма дий, бІаьсий кхашкара бахьан уж дозиаш а дІаьвоаге дуьна ьуллаш, бІаьстий тезачча хиЙ дуккха кІезигагІа пайда ма боалий гурахьа тохачунца ийнсІича.

Колхозхоша ле дезар — берриг ишз, ерриг торонаш оарнагІа а яьх, мамогга сихагІа дерриг кхашка чудолйаш дна теха дежкар да. Герттіа болх вІаштІехьбаккха баьккха укхаза дулургдолаш а да цар.

Баьсда колхоза керттерча агронома А. Карасева дуккачох гІулаьх ишгта вІаштІехьлаьнча дерІаш укхаза.

— Моосз саг ва тахан кхашка цар дуллаш? — хьаттар оаха пуьта.

— Цхьаьнна ваш.

— Сайзан масса цар?

— Сат зашар сйхзан а.

— Хіаиз из ишта?

— Берриг нах хьажжІаш чуэнаш ба. ХиЙ дегтача машинаш - па болх вІаштІехьбаккха безам хиннзбар тха, цунах а гІулаьх укхаза-ниэр. Цхьан кІоргагІа кхо агрегат болх бен хилар, тІакхха шийла а яьина механизатораш ара ца-боалаш сайпар.

Ишгта да гІунаьх. Ахьий дІайийна дийнаьхь кхоаргначча сагО санна вий дежаш дадача ухашта ийхе гІоллаш пасонаш дІаух взараш кубомотраш хиЙ.

А. ЗИМАРИН.

Ленинградерча «Ленинград» яхча гостиницан советско-фински довзон ййсте хьалъьяча таможне гІирсйин архитектура оттагарах СССР Паччахьалъхен совгІата лауреатаиы бола авторски коллектнво доакъашхой. Ьърдехьара аьтгехьа: коллектина кулгаэло СССР халкъа архитектор С. Б. Сперанскийн, архитекторашн В. Э. Струэманн В. С. Волонсевнчн.

П. ФЕДОТОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Белорусски Іам

Минске баха нах цкъаза гаьнна хьалха дІабахаяа цхьаьна шоай дьйх бехк баккха кийча ба уж хІамах саххуьш ца хинна хиларг. Фу моттиг а цар города хержар? ХьажжІа а гонга гІолла мара ца доаг1ача хІ ийсте латт на. Цхьаьккъа ю-м бегаш мара кхы хІамма дацар. Минске баха-на хьа дІаха хов, Синслочи яхача хи ййсте этгара хьалха баха хайнарш хий ца тоъаш па хинна хиларал совгІа, бІаьстан юхье Іаьржа уха-ча е гуйранна дІаьхдеина дог1аш дехаха хана, дердашара ара а дьяле, хиво гонахьара дуккха кнломерап моттиг кьайна а яьккхе бала хьегаш а хиннигара Цу хана баьхача дьяьта 900 шу совгІа ха халхагІа сенах ха ййш кІотаргаш дІа а яьха цІенье, 14 юрт ехьчаьхьа дІа а ййхьа 1ойилла йийзар.

Цхьаьккъа цхьан Вилана моргагІан проектагІа лаьрхІача боарамна кхачалца иа хранилище хьаййиза. Цунна новкъостала дог1агІарца востара хьатІауха Іалъамате дукха тоатолаш. Цар торо хуйиттарьъа 60 километр дІаьхача кдиала чу гІолла Минскана мел эш цхьана хиЙ дахийта. Цун «ладарг» новкъостал дерг1а низ болча тІе насосни стайне болх сизбара. Минскера 40 километр 1оаХе лаьхча мара гІорг1ан иа шиЙ муьгІагІа Белоруссе столицера гаьна йоацача Заславскн водохранилище.

Виле хиво садолийташ йола дика-тІоадал енна Іергьан Минска. Цо новкъостал дерг1а города гонналха хьу дІайог1ара, цун фо дикка кердагІа а цІенагІа доаттара. Хіара деннен бийсанеи милдион кубомотр совгІа хиЙ тхоаргдолча Синслона города доазонел чухьа лаьнначуа тІехьагІа моакхаза кхера тІабубхарга.

Хіаиз лиан оттаьяй бІаь километр совгІа моттиг ДІалоацап хургйола Минска юхъера салоІа зона шерьяра. Уьказа хьалъе лерхІ кердА санатореп, салоІа цІенош, пансионаташ, туристскин спортивнин базаш, пионерски лагераш.

Анатолий СТУК,
АПН корреспондент.

Минск.

ШЕ ХЕРЖА БОЛХ БЕЗАШ ХИЛЧА

Іуйран массарел хьалха балха ера Гудермесскн района «Дружба» яхча совхоза доярка Анна Юрьевна Бердар. Сферна сторож цецвалнзар. Дуккхача шерашка ферме болх бен йоза из Іемзан Анна, цо кхача ДІаоркел ферман-на гаьнагІа яьаш яле а, массарел хьалха балха доагІаш хиларга.

Тхъо шу совгІа ха я Бердар Анна цоллагІча отделене ферме болх бен йоза. Цу юхьъх духа доаркаш, бежа Іуй, кхмбола болял-лой хувшаёнчар ферме. Цхьаь-баккъа Аннас хувцанзар ше цкъа хержа професси. Хіаьта хіанз цІьаттарга алаин а доаш кхмбола аттагІа болх шийна белча тамаш яр из хьаэца Анна разьа хилча.

Болх безарга хьежжа дика кхоачаш а бу цо из. Эьхкхамашка диллача совхозе-меттел районе а яц цуп дІаяьга доаркл. Дика толамаш доаяаш кхаъьегарга массехьяэца доакхача правительственни совгІатаэша белгалъьхъай Анна Юрьевна: кхаъьегамз Ціева Байрахха ордемаца. Ленинскн юбилейни медалнца, кнжча совгІа-ташша. Хіаьта дуккха иа йоацача Іалаахача шера йийлагІача квартален уьк шера хьалхарча ах цеи-рем мамогга Хужкагіа хьайбай продукни ккхкара хьайбош лела-дерзита юхье жоржача Ерриссоюзни социалистически яхье юхье а яха дика хьокхамаш гойтараз партен правительствен лакха совгІат — Ленина орден елэр Бердар Аннайна.

Атта кхочанзар Анна толамашка. Дукха низ, хьинар дІаделар бабга опыт карарерамлехьа. Къьсттта хала дар болх бе дІайолеинна хьаъарча шерашка. Цъьаь-бакъза ерриг халонаш эшаеш, кхочамбоанараша къоьсам лоаттабеч кхочанашар Аннас шийна дагалыьттар — Ціенкашгтта каререрайбр доярка говлал, Іоа-йиэ опыт. Хіаьта балха говзал каререзарро хьайбйллар Аннайна толамашка бола чинъ а.

МалагІча низо новкъостал цар цунна доярка болх дІаболабьлча хьаъарча шера, тІехьа-ГІоагІа-на хана халонаш эшае, кхочамбоанараша толамца къоьсам лоаттабе?

Из низ бар, этгара хьалха, Анайна ше хержа професси еэаш хилар.

— Мишта доахалургйа толамаш ше хьежжа професси еэаш ца хилча? Цунах кхеташ яз со,— доах Аннас. — Балха тІа толам баккхара тоор луш долча хиланна иа доалача керттерча-хьалех цаІ доарХІ аз шиЙ професси езар.

Этгаза хьалха ше хьежжа професси еэаш хургйолаш Іомабу по цІейца цхьана болх беш бола, шоай хьекарзо-г доарХІаш шийгара хьекам-яца уха уха кьона дояркаш а, хіаьта доаркача доакха барка1 а оал Аннайна.

Балхаца бувазм болаш шийна хозр, гоззал кхыча-доякеех дежкайн Аннас. Шура дуккагІа якха торо луш долча шийна гучадаьнна керда хіама берригача доаркаша хіаьта доакхаргІа цо. Цхьаьнна кхыча раййонашкара боакхамашкара а уз Анна йолча цунаэра хьекам эца, цун балха опыт Іомае безам баргаш.

Цъьаьттан цун балха «къаьлеч» дувза безам бе са.

Бокхха терхьм тІабокхйт Бердар Аннас доахан хкабара. Цхьана, дерриг доахан йтьаттарга кхабан по. Хіара Іатта, цо луча шурййга хьежжа кхоанйат шиЙ доахэна группа хьатела доакъар. Йштта, дуккхаГІа шура дува Іатта доакъар кхоаргІа ду. Цуз соагІа Іуйран шиЙ группина хьокеца доакъа хачча шера а ГІеххьаЧаШдиР кхаъьегамз цхьаьнна кхыча-доякеех дежкайн Аннас. Кіезигкезина хьалхашка а дежкаш шиннхаь сахьата кхоаб цо уж.

Цу гІулакко ши пайда ду. Цхьан оагГорахьара кІезигкезинт шийна тхьалхашка дежкаш кнлча яьс па дутаи дерриге доакъар дуъ Іатто. Цул сомта дикагІа йІа а лат из.

Цу тайпарча, тІалиййача дукха доаддеш доаддаш да яьна хетадургдолча гІулаккхама торо хулийт коммунисте Бердар Аннай балха тІа лакха толамаш дата.

ИйсІаІча пятилетка хьалхарча 1971 шера план 2000 килограмм йолча хІара кхоабона Іаттагара юхъера лаьрхІача 3000 килограмм шура йккха шийна хьалхапка дежкар оттальяр Аннас. Хіаьта разерраш балха пайда яцаш цхьанаре кхаъьийта ше дьарХІар кхоаша а дир. Тхъа шин Іаттах кІезиранагара 3150 килограмм шура кьккхар по.

Гудермесски район этгара хьалха Іаттарех доярка хилар цунах.

Іалашдаь дожкар кІезига доаш, шийна долиш хьайбар, дехлаэра гетгара эала хиннача ГІадаэхача шера а ГІеххьаЧаШдиР по планад совгІа ше тІанйна хинна дехкарш. Хіара кхоабона Іаттагара юхъера лаьрХІача 2850 килограмм шура йккха дагаГІадьлар цунна.

Дика къьлъегаш, лакха хьокхамаш доакхар хьайбагІа Анна йСІаІча пятилетка умх кхоалаІча, хоадамбева шера а. Йштта, итт бетта хІара кхоабона Іаттагара юхъера лаьрхІача 2860 килограмм шура йккхьа цо. ПІалахча шера йккхьаяц 10 килограмм ухх шера планагІа йккха ецаш хинначул 910 килограмм духхагІа я из.

Хіаиз ферме цкъаиие а шекэ ши Бердар Аннас 1971 шера яькха хинначул ухх шера хІара кхоабона Іаттагара дуккагІа шура боакхаргхилларх.

Дужка ха йкъашш шийна Ленина орден луш шура йккхера ййсІаІча пятилетка план дкъ шера кхоачашъе йоцу делар сий долча къьлъегамзо. Ше денна дош хийша кхоачашце йиш долиш я Бердар Анна Юрьевна.

И. ДЖАМАЛОВ.

ДОЯРКА ТОЛАМ

Толамца чакхдомкхаш латт пятилетка кхоалагІа, хоадамбет дола шу Гудермесски района «Джалка» совхоза шурий-товарни ферма хьайбаш лелаДераша. Паччахьалхен заданеш канал хьалха кхоачашъара тІехьа яьржача социалистически яхъа юкъе а баха цар дош деннадар уьк шера 530 тоннага кхачалца шура яккха. ТІаийца декхарш кхоачашцера дика толамаш карагІдьяа ферма коллектива. Хіанзле 500 гаргта тонн яккха дерХІ хьинар долча доярказ.

Къьсстта дика толамаш доаллаш хьайбагІа хьалха латта доярка Тарашина Александра Дмитриевна-Хіара ше беттача Іаттагара хІаиле 2850 килограмм шура яьккхай це. Из хул шера тІаийца декхарел 150 килограмм сомта. Шу чакхдалале кхы тІа кхо бІаь совгІа килограмм шура яккха дерХІ хьинар долча доярказ.

А. КОРНЕВ.

Германски Демократически Республикера «Советски Іалман техникан Іаздар» Цу Дечой республикера доарХІаме и «Вернер —Зеленбиндер»аллаз яхача стодина зале хьаййиллача СССР Іалман технически карагІдьяьнарий выставка. Уккхаза массе а хана дукха нах хул.

СУРТА ТІА: 3200 кубомотр йоккхача домсяни пийшка юхье ба гулбенкарш.

АДН—ТАСС сурт.

ХАЛКЪА ТІАХЬОЖАМА ГРУППАШКА—ХОРЖАМАШ

СССР халкъа тІахьожама Комитето бахча соцаиста къежка къахьегамхой депутатий юртийн поселкайн Советашкара. Шолинг-ера Этемкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждененшкарча, организацешкарча, яскара поскьошкарча халкъа тІахьожама группайн постинн отчетаин хоржамашн 1973 шера декабре — 1974 шера феврале дерзда.

СССР халкъа тІахьожам Комитето моттигашкара комитеташ дехкарийла яьй СССР-ерча халкъа тІахьожама органех йолча Положенена тІера ца йоалаш отчеташ хоржамаши чакхдоахкйга. Халкъа тІахьожама группайн постин членаи къахьегамхой коллективай собранешка хорж, хІаьта производственни хьалаш шоай тайпара хилларх яьжъара собрани гулъе ййи йоацача моттигашка — коллективай виканлл конференшка, колхозашка, уполномоченнеей собранешка. Къахьегамхой депутатий юртийн поселкайн Советий халкъа тІахьожама группаш хІара юрта, поселка Совета территорне тІарча-нах бахача пуикташкарча гражданий собранешка е цар уполномоченней собранешка-на группай членаш харжара наькъала.

Йпи шера хорж группаши посташи. Цар полномочей ха чакхъяланаа болча е цар шерал совгІча хана болх баьяь моттигашка отгальча ханашка хул отчетаин хоржамаши, дІаьта нагахьа сайна шерал кІезигагІа хана болх баь бале — уж хержача коллективаша хьалхашка отчетаи яраХ кхочамбе мегаргба.

Отчеташи хоржамашн кийчлеч чакхдоахачеи хана деррига организацешкнн нешап нийса къоастадегта Іалашдаяа яръьш комитеташ. Бонъеннз инструктаж яка еза группай председателаштеи ду балха юкъеозаргйолча активанеи. Партийн организацешца ццхьана группашкара ГІулакхаш минта латт хьажа, пар ГІулакхий анализ е. отчетни доклади кийчьера новкъостал е дез. Группайн постийн состав дукхаЗгеи дикалгеи кнлдача минта хила еза, организационни структура минтай а группай председателалле постий кулгалхоллеи балхйта малаш могаргба а ха леза. Группайн постийн дукхала состав къьегаршхой коллективна собране къоастао производства ерригача участкашка тІахьожам лоаттабеча Іалашдареи тІеххьожам лоаттабара къахьегам шера юкъеозареи дехкарашка хьежжа.

Группайн постийн отчеташ собранешка. Конференцешка тхера юкцлара Іалашце деза. Лоаяіаме да, болхлонга, ГІулакхерча наха, колхозхоша нийсса отчеташ юкъара администрацеи, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеп, викалапа а дакъа лацар.

Группа. пасез кердА состав харжалг ьхалхагІа собране, конференце дакъа лоацарашта дІахайта деза хоржамаш гуччакъа голосовани а еш деш хилар, хІара кандидатура къьегъкъаста юкъаи хилар. Собране, конференце яьча решенеГІа спискапа а е-магрьга голосовани.

Халкъа тІахьожама комитеташка. хІара денна хоам бе беза отчетнн хоржамийн делама къьлъехьеь. Юхьъанцаяча партийни организацешца цхьана собранеи е конференцеи яра графикаи уиталаш, группашта комьостала даза шоай викалаш бахийтаза баргбан. Хоржача группай председателаата бокъонна инстоктаж яла еза, балха планаш оттагара, халкъа тІахьожамой шо-поай моттигашка дІаиййебара, халкъа тІахьожама органаата къалаеш да ларатта дехкарашка, собране тІаийца накказашка. къьегамхоша тийнача предложенешка хьежжа проверкаи елга вІаштІехьлаккхара. халкъа тІахьожамхоша «СССР-ерча халкъа тІахьожама органех йола положенеи» Іомаяра новкъостал е деза.

Халкъа тІахьожама группанна отчеташи хоржамашн хинначул тІехьагІа семинаьар е еза.

Хіара городе, районе, ерригача республике а халкъа тІахьожама группайн постийн отчетнйн хоржамийн итогаи е собранешкен конференцешкеи къахьегамхоша тийнна предложенеш ни замечанеши вІаштІеоза, уж чакхъяхараи халкъа тІахьожама группаштен посташтеи деш лола кулгал йІаХо тоадараи тІаезвзяь халкъа мероприятеш кийчье а ГІеххарийла я халкъа тІахьожама комитетаи.

Д. МИЗЕНОВ,
И. БАШИРОВ,
Нохч - ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама Комитета инспекторашш.

САЛАІА НАКЪАВАЬККХАР

«Старогрознефть» НГДУ скважинашта капиталнен дьяьтта кІайхен ремонт еча цеха коллективо пенси ваха накъавалькхар буровой мастер Ярковено Иван Пантелеевнч.

Кхыьбасеперча Кавказе Архонча яхача моттиге 1942 шера тІема юкъе дакъа доаш хилар И. П. Ярковенко. Старопромыслошка из болх бен нолла 30 шу да. Царех 15 шу буровой мастер волз а да.

Цунна болх бачча новкъосташа дукха дика лоацаш дьяьхар, мах бола соагІатап дехар Иван Пантелеевнка. Ишгта дика ше накъавакхара баркал а яьша, шиЙ коллективаца бувзам иа хоадабе дош делар Ярковенко Иван Пантелеевнча.

А. ТИЩЕНКО.

Дика шофер

— 5000 километр шнкъ массаза бу техничекн Іунал деш делаю аз сай машина, — йоаг Гогаргорски автотрактор колонни водитела Абаев Ихвана. Іа Іунал дергси делаяргся хьокжа мара хилаш из, цу гІулакхо гІо ду авареш ца еш автонакъашка дІаьта лела.

Колонне болу бечз хІара шофер, слесаро сий деиш доарХІашн саг ва И. Абаев. Барайтта шу да цо шоферала болх бу. Цун къьегарам белгалбаькхаб дукха сийлен грамоташ, ахчан сомгІаташ даларна. Из ва цхьоаяргІча класса водитель.

Къаьлсгама вахта дІахо а хьош ййсІаІча пятилетка кхоалагІта, хоадамбева шера задани хана хьалха кхоачашъера доаттабечь къоьсаме хьинаре дакъа доапачарех цаІ ва шофер И. Абаев.

М. ХУМАДОВ.

КХАШКА-ДУКХАГІА УДОБРЕНЕШ

Юртбоахама культурай хьуькъам лаккбара дика торо луш долча гІулаккех цаІ да кхашка органически удобрешн ехкар.

Уж шера кхашка планагІа 806 эзар тонн удобрени йиила езаш ба республика къап лелаДераш. Хіаьта фу дзьд хІаиле?

613 эзар тонн органически удобрени йиллай кхашка республика колхозашен, совхозашен, е дІалахача шера уж хаина йиила хинначул 139 эзар тонн духхагІа.

Къьсстта дика вІаштІехьбаьхаб кхашка органически удобрени йиллара болх Грозненски район кхаш лелаДераша. План 158 эзар тонн болча хІаиле 178 эзар тонн удобрени, йиллай цар кхашка.

ЧоагІа йоаккхо ю органически удобренешца лаьтта хььнДара Наурски района къахьегамхоша а. ПланагІа 43 эзар тонн езача хІаиле 52 эзар тонн йиллай цар.

Кхашка удобрени йиллара плап кхоачашъе гаргта ди Шелковской района кхаш лелаДераш а.

Цхьаьккъа республика дукхача колхозашкен совхозашкен дІаяа а кхоачамбодаш йоаккхо ш кхашка органически удобрени йиллара Ишгта, Ачхой-Мартановски района колхозаш уьк шера планагІа 30 эзар тонн органически удобрени йиЛа езаш а кхаика. Из плап 33 процент мара кхоачашъьяьп цар.

Кхашкара керттера юртбоахама балхаш цхьаьккъа чакхдьяьчуу тІехьагІа декабрь бетта кхашка органически удобрени йиллара, плап кхоачашъера дерриге низаш оарцагІдаха деза республика кхаш Наурски района къахьегамхоша 1973 шера 1 ноябрь тІакхоачаш кхашка органически удобрени йиллара план кхоачашъяра йола

СВОДКА

Районаш	Кхоачашъяь план. проц
Ачхой-Мартановски	33
Веденски	36
Грозненски	113
Гудермески	64
Малгобекски	53
Надтеречни	59
Назрановски	56
Наурски	121
Ножай-Юртовски	13
Советски	33
Сунженски	63
Урус-Мартановски	60
Шалински	66
Шелковской	93
Республике гІолла	76
Соагха 1 ноябрь тІакхоачаш кхашка	70

НАЗРАНЬ

«СЕРДАЛО»

3 оаг1, 20 ноябрь, 1973 шу.

БАЛЕТМЕЙСТЕР АЛИЕВ ХЬАСАН

Советски районе коррогаш «Башдам» яхача музыкально - хореографически ансамбла балетмейстер вола Алиев Хьасан ца вовзаш саг. Юхъханца тамашийна хеталу педагогически институт яькъка историк вола саг балетмейстера болх беш ва аьчча. Цхьабакъа, цкъа хинна а цу сагана къьмаьл хилча кхетаду из духхьара искусстваца вель хилар..

Бера хана а эламга Хьасан ше ваьхьча Советское яхача юрта эгтара дикагIа халха воалаш кинав. Школе дешаш воалаш а массе хила школера хьакхаранцел олимпиадашкен дакъа лоцаш вар из. Юкъера школа чакхъяькхачул тIехьагIа чIоагIа разьа воалаш Алма-Атаюа Кирова цIерагIа культура Дворена балетин студе деша вола Хьасан.

Цунна дага лаьттар кхоачашкиндар: ший шу дьяча тIехдика студи да чакх з яькъка халкарш деша колективашкара хьакхаранцел олимпиадашкен дакъа лоцаш вар из. Юкъера школа чакхъяькхачул тIехьагIа чIоагIа разьа воалаш Алма-Атаюа Кирова цIерагIа культура Дворена балетин студе деша вола Хьасан.

Цунна дага лаьттар кхоачашкиндар: ший шу дьяча тIехдика студи да чакх з яькъка халкарш деша колективашкара хьакхаранцел олимпиадашкен дакъа лоцаш вар из. Юкъера школа чакхъяькхачул тIехьагIа чIоагIа разьа воалаш Алма-Атаюа Кирова цIерагIа культура Дворена балетин студе деша вола Хьасан.

Ноях-ГIалгIай мехка ашIаенаучун тIехьагIа болх беш а дешаш а хуьл Алиев Хьасан. Шийна гонахьа цо ашIагIтех студенташ, мехкахьата чакхдохаяча заводи болхлойн гIуллакхера яьхь. Хьакхарца аьтта ше ваьхь Советски Эскаре волча хина а хьакхаранца ансамбле лоцаш дешаш хилар из. Дукха безаме тайп-тайпарча пахана ашIагIкхетараш хилар цун цу шоранка.

Ноях-ГIалгIай мехка ашIаенаучун тIехьагIа болх беш а дешаш а хуьл Алиев Хьасан. Шийна гонахьа цо ашIагIтех студенташ, мехкахьата чакхдохаяча заводи болхлойн гIуллакхера яьхь. Хьакхарца аьтта ше ваьхь Советски Эскаре волча хина а хьакхаранца ансамбле лоцаш дешаш хилар из. Дукха безаме тайп-тайпарча пахана ашIагIкхетараш хилар цун цу шоранка.

Покккача дегагIоьлениа дуьш Алиев Хьасана ше Гомабаьев ца шархоех Салиса Юрех, Алиев Яьханах. Салангиреев Исроападат,комсомола райкома болхлочу Кавтарашвили Валях, юкъера школа хьехархоех Ахмадова Зальах, бувзама конторе болх беш волча Бепиева Аминатах, иннта кхыбаех.

Дукха кагиг нахи мехкарийн ба «Башлам» хьалхара музыкальни кибчо ешна. Хана уьш ба культура учреждениша болх беш е техникумашкен вуьшйеш вацара. Масала, дукха за ни Джабоюоал Лаьсие эламга болаш воалаше дакъа хилархаш Гомадеш шина, цул тIехьагIа из яр ансамбла керттера дозьяшто. Хана из толамга республикански культурно-просветчишце чакх а яькъка, районн культура Цен директор я. Цу уччилица кхоалагIеча курсе дешаш ва хьалха ансамбле хьакха ца лиш хинна Пайлуьев Абаш а. Иу дикача коллективе тьалкхийна дукккхабараш Ленинграде, Москве, Орджоникидзе, кхычъкъа лаккера дешаш дешаш ба. Цигара цIаьбалькъача уж турфа республике режиссераш, балетмейстераш клубий, культура Цвной кулгалоьл.

Цъьабакъа, наIаш IIабакача керлабараш хьагIа а боагIаш массе а хана къона, денале йолаш хьайогIа «Башлама» колдентв. Шера а тайп-тайпара а ч цун ресертуар: «Шотой халхар», «Кагирхой лезгинка», «Ломаи халхар», «Матросий халхар», «Мехкарий лирически халхар», иннта кхыдараш.

Массе а хана керладар лоха на ансамбла кулгалоь. Нохчийн, ГIалгIайн, СССР кхыа халкъайн творчествах пайда а эиаш керда халхараш оттаде вIашIтехьдоал цун. Цо дика кхетаду хореографе да советски социалистически общества денала а чIоагIлаш а аьрд — халкъашца юкъера доттагIал дIаха дегIадоладаьга мел доар-хIаме да.

Хьара бетта пхи-ялх концерт оттаду цу коллективо. Юха тIехьарча шераиика доттагIлен концертан гойташ из хинна Дагестане, Кlинбабеда-Хlирашкиста, Черсий-Балкъарой республике, Ставрополе, Краснодарски крае, Ростове. Массехьаза вай Даьхен столице Москве, шоай доаш гойташ а эиинаб ансамбл доаккъашхой. Дукккхаза аьуреата цIн, грамоташ, дипломаш еннаб ансамбла.

Уьх шера аьыки ансамбла эламгIойла группа цIнаб кулгалоучуна цхьана «Орленок» яхача пионерски лагере хинна. Цун доакъошхоша тIехлика художественни гоголаб гойтарах республика хоровой общества правление ийлар царна лагере баха путевкаш. Цу хана уьхьаа лар Еррарсроссийски берий , ансамблашка хьожкила. Цига гоголаца ханна дальар Поуь-ГIалгIайчен кьонача вакалаша а. Цкъкка диплургдолцаш хьоашад тесгар лар Российски Федерине кIиккача коаникарцен областаштарчоь тайп-тайпара-на къамел дола кхы тайпа товаш.

Хlинк юрта цхьанна а саго во доош алар «Башламе дакъа лоцаш боаччи гагIийн нахаях мехкаш рехи. Е ала йийг из, художественни самодеятельносте дакъа лоцаш мел барам дика дешаш а, къьхьегаш а, музыка а, спортсменаш болаш а хиlча. Из керрига вIашIтехьашкахча Алиев Хьасана барка оIлашш цун сий сена ба хоргкой.

Иннта сий де доагIаш а ва комунистически Алиев Хьасан. Цо хьинаре дакъа йоаш общественни балха а. Дукхазза юртемера депутатала Iомаш